

Jon Brønne

Vollan i Kvikne

Den malte dekoren i den gamle hovedbygningen og kapellet.

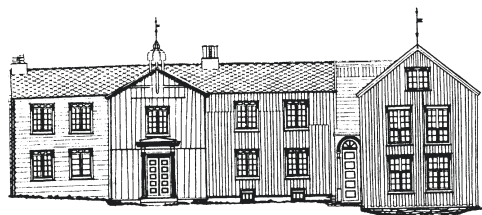
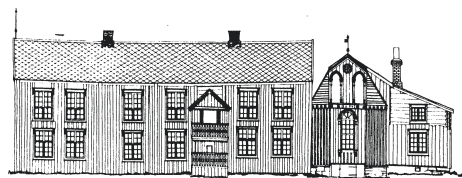
Innledning

Vollan ligger i Kvikne i Hedmark. Gården nevnes allerede i siste del av 1500-årene, men er trolig betydelig eldre. Det er gjort funn på gården som tyder på at den var ryddet og bebodd av velstandsfolk allerede i middelalderen.

Selv om Vollan helt fram til begynnelsen av 1900 tallet var en stor og betydningsfull gård i bygda, finnes det svært lite kilder og litteratur som omhandler gårdshistorien og bygningene.

Den bygningshistoriske kronologien som er skissert her, bygger derfor på gårdsbeskrivelsen i bygdebok for Kvikne. Videre baseres bygning, – og dekorhistorien på de observasjonene forfatteren har gjort i bygningene. Det er tidligere foretatt tilfeldige, sporadiske avdekninger av sekundære fargelag. Disse avdekningene har blant annet frembrakt underliggende, tidligere dekor. Avdekningsarbeidene er ikke systematisk utført, slik at det er mulig å tolke en sammenheng mellom innredning, bygningsdetaljer, farger og dekor.

De antatte dateringene som blir presentert her, er gjort på grunnlag av planløsninger, profilert listverk, utskårne detaljer, låser og beslag, tidligere fargebruk og malt dekor. Forfatteren har ikke foretatt fargeundersøkelser

Vollan, 1946.

Øverst: Gammelfløya med kapellet.

Nederst: Nyfløya, kapellinngang og gavl på gammelfløya.

for å underbygge eller bekrefte de observasjonene som er gjort.

Bygningshistorien

Det antas at den nordre delen av den eldste hovedbygningen ble oppført av Lorentz Lossius, ca. 1630. Bygningen beskrives som en to-etasjes bygning, med to skorsteiner. Lorentz Lossius kom til Kvikne fra Eiker Jernverk i 1632. Selv med medbragte impulser fra østlandets byggeskikk, var det meget uvanlig så tidlig på 1600-tallet, å bygge så stort og i to etasjer som det beskrives i bygdeboka. Tømmerkjernen er i ombygget tilstand bevart i den delen av huset, men det er ingen bygningsdetaljer bevart i denne delen av huset som kan dateres til 1600 - åra. En dendrokronologisk undersøkelse vil trolig kunne fastslå de nøyaktige byggeårene for de ulike delene av anlegget.

I 1768 sto trolig en større om – og påbygging av hovedbygningen ferdig. Arbeidene ble utført av eieren, presten Anders Pedersen Rambech. Det er usikkert om den eldste delen av hovedbygningen, som da ble inkorporert i den nye hovedbygningen, ble flyttet til den nåværende beliggenheten. Innredningen av salen i 2. etasje mot nord har spor som kan tyde på at denne delen av huset ble vesentlig ombygget da tilbygget ble laget i 1767-68. Både i den nye og eldre delen av huset er det bevart en mengde bygningsdetaljer, fargespor og malt dekor som er fra byggearbeidene i 1767-68.

Det er ikke tegn på vesentlige bygningsmessige endringer før den nye eieren, Anders Rambech Knoff overtok i 1840. I årene mellom 1840 og 1855 ble det foretatt en mengde om- og nybygninger på Vollan. Stallen var trolig den første bygningen som ble satt opp. Deretter fulgte den nye hovedbygningen mot nord, og illusjonsombyggingen av den gamle hovedbygningen til to fulle etasjer. Siste nybygg som ble ferdig var kapellet, som sto ferdig i 1850. Den dekorative malingen i kapellet ble utført først i 1855. I denne perioden ble det også utført mye dekorativt malerarbeid i bygningene.

Bortsett fra at nesten hele den løse og veggfaste innredningen i kapellet gradvis forsvant i perioden 1855-1919, er det ikke mange konstruktive endringer i bygningene. Delingen av salen i 2. etasje mot nord i den gamle bygningen har skjedd etter 1855-65. Ut fra noen funn av farger og dekor, kan det se ut til at det ble foretatt en oppussing og malt noe dekor i forbindelse med at Johannes Sand tok over eien-

dommen i 1877, og feiret bryllup med Anne Estensdotter Grøtli i 1879.

Etter 1907 har gården hatt mange eiere. Dette har resultert i at deler av den malte dekoren har blitt overmalt slik at den ikke lenger er synlig.

Dekorativ maling 1700-tallet

Den eldste dekoren som er bevart har opprinnelig stått i stuesalen mot nord i 2. etasje i den eldste hovedbygningen. Veggdekoren befinner seg i dag på Asker Museum, Valstads Samlinger. Største delen av den malte dekoren er tilpasset og gjenoppsatt i spisestuen i Tilla og Otto Valstads hjem.

Dekoren som er utført i oljebasert maling på et forholdsvis grovt lin, eller jutelerret er satt opp i forbindelse med de store om, – og påbygningsarbeidene som ble utført i 176-88. Dekoren er utført som såkalt Fajansedekor. Dette er en malt dekor som har hvit fajanse med blå dekor som forbilder. Fajansen fra Delft i Holland og Den Kongelige Danske Porcelensfabrik var godt kjent i Norge i samtiden. Begge disse fabrikkene produserte blant annet dekorerte fliser med blå dekor, som ble brukt på brannmurer. Fajansedekor ble mye brukt i Norge i fra ca. 1760 til ca. 1820. Hovedarbeidene ble utført i 1760- og 1770 åra. Det er bevart mange varianter av denne dekortypen, og mange overmalte eksempler er påvist ved farge, – og dekorundersøkelser. Det er bevart dekor av denne typen i Nord-Østerdalen. De mest kjente som det er naturlig å sammenligne Vollandekoren med, er gammelstuen på Søndre Atneosen og gammelstuen på

Nystu Trønnes trolig malt i 1782. Dekoren på Atneosen er klart friskere og mer drevent malt enn dekoren på Vollan, mens dekoren på Nystu-Trønnes kan ha Vollandekoren som forbilde.

Den malertekniske kvaliteten på Vollandekoren er forholdsvis god. Dekoren er friskt utført, av en maler som har utført denne typen dekor tidligere. Det er kun benyttet to pigmenter i dekoren. Bakgrunnen er malt med blyhvitt, og dekoren er utført i prøysserblått eller indigo. Begge disse pigmentene var meget dyre i samtiden. Hvis vi ut fra gjeldende priser i 1787, setter prisen på engelskrødt til 1, så kostet Indigo 48 og prøysserblått 112. Når ett pigment kostet 112 ganger så mye som et annet som kunne vært brukt til samme type malt dekor, så viser det at oppdragsgiveren har ønsket å få utført malt dekor av en type, og med pigmenter som var siste mote. Dette ble valgt selv om det var mye dyrere, enn å få malt en dekor med tradisjonelle ranker i oker og engelsk rødt.

Det ser ut til at hele salen i 2. etasje ble om- og påbygget i 1767 68 og fikk helt ny innredning. Listverk, dører, brannmurer og låser er fra denne perioden.

Det opprinnelige dekorerte lerretet ble grovt skåret ned av veggen. Listverket ble ikke fjernet, lerretet ble skåret langs kantene av listverket. Det står igjen rester av det dekorerte lerretet under alt listverket. På restene av lerretet er det søl fra den sekundære dekorasjonsmalingen som trolig ble utført i perioden 1855-65. Bak den sekundære skilleveggen som deler salen i to er det

også rester av den malte dekoren. Dette innebærer at dekoren har stått i rommet etter at skilleveggen ble satt opp. Fargeholdningen på skilleveggen tyder på at den er satt opp i siste del av 1800-åra, sannsynligvis i 1880-åra.

Det er ikke lyktes å bringe på det rene tidspunktet dekorasjonene ble skåret ned fra veggene og flyttet til Asker. Det er imidlertid sannsynlig at Tilla og Otto Valstad besøkte Vollan før 1917. I 1917-18 engasjerte Tilla Valstad seg sterkt i bevaringen av Bjørgan prestegård, Bjørnstjerne Bjørnsons fødehjem på Kvikne. Hun hadde opprop i Tidens Tegn, og sendte personlige brev til alle samfunnsstøtter hun mente kunne bidra med økonomisk og moralsk støtte til prosjektet. Tilla Valstad ville trolig ikke engasjere seg så sterkt i denne saken, uten selv å ha sett den bygningen hun ønsket å

bevare.

Rokkodekoren fra stuesalen, slik den er satt opp i spisestuen i Tilla og Otto Valstads hjem i Asker. Vestveggen sett mot nord. Dekoren er beskåret for å passe til veggfeltene. Det er en del retusjer i eldre skader i dekoren. Det er usikkert om den øverste malte borden også kommer fra Vollan. Vi har ingen indikasjoner på hvem som kan

ha utført dekoren. Foto. JB. 2000.

Rokokkodekoren fra stuesalen, slik den er satt opp i spisestuen i Tilla og Otto Valstads hjem i Asker. Sørvesthjørnet. Dekoren er kraftig beskåret for å passe under trappa, og inne i den lille intime "benken". Døra som vises til høyre er ny, trolig malt av Otto Valstad. Det er mulig at Valstad har malt deler av "bakveggen" under trappa. Det er usikkert om den øverste, malte bordene kommer fra Vollan. Foto. JB. 2000.

Detalj av ett av veggfeltene på sørveggen. Motiv og mønster er vanlig for denne typen dekor; rocailler, søyler med omslyngete ranker som danner innrammingen til hovedmotivet som er et fantasilandskap med bygninger, borger eller ruiner. Kun to pigmenter er brukt i dekoren. Bakgrunnen er blyhvitt, og dekoren er utført i indigo eller prøysserblått. Det som skiller denne dekoren fra de fleste andre av samme type, er at den blå fargen i dekoren er meget tett og fylldig påført, med stort forbruk av pigment. Det er usikkert om den øverste, malte bordene kommer fra Vollan. Foto. JB. 2000.

Fra 1767-68 er det også bevart listverk med marmorering. Marmoreringen er synlig i noen grove avdekninger og avskallinger av maling. Marmoreringen er holdt i tidens grønne motefarger. Marmoreringen er synlig på deler av listverket i rommene i 2. etasje i sørdelen av den gamle hovedbygningen.

I taket i stuerommet mot nord i den gamle hovedbygningen er det synlig rester av malt dekor. Dekoren var opprinnelig malt i limfarge. Hele taket ble senere overmalt med limfarge. Største delen av taket ble overmalt igjen, denne gangen med oljebasert maling. I den delen av taket som ikke ble overmalt med oljemaling, er dekoren synlig i små fragmenter. Dekoren er vanskelig å tyde, men det ser ut til at den har bestått av store ranker malt i rød, og gul? oker. Dekortypen er ikke uvanlig i 1760-åra, men fargebruken er da vanligvis som den marmoreringen som er bevart på to løse takbord.

To løse takbord med marmorering. Limfarge på lys krittbunn. Trolig utført i perioden 1790-1810. Det er bevart mange paralleller til denne dekoren i Sør-Trøndelag og Nord-Østerdalen. Det er ukjent hvor i huset takbordene opprinnelig har stått.

Foto. JB. 2000.

Dekoren i taket i stua kan imidlertid være av en type som var noe alderdommelig i 1760-åra. Rankene og fargene kan tyde på at dekoren er eldre. Dette kan igjen være en indikasjon på at denne delen av huset er eldre enn ombyggingen i 1767-68.

Ettersom det ikke er foretatt noen avdekningsprøver er dateringen og sammenligningsgrunnlaget usikkert. Likheten med den opprinnelige takdekoren i "Synvisstua" er likevel så klar at det ville være interessant å undersøke dekoren nærmere. Dekoren i "Synvisstua" sto ferdig i 1744. Det er også likhetstrekk med den eldste veggdekoren som er bevart som fragmenter i 2. etasje i "Eggagården" på Røros.

1840 - 55

Den neste perioden hvor det blir utført mye malt dekor, begynner når Anders Rambech Knoff overtar i 1840. Den eldste dekoren fra denne perioden er trolig brannmursmarmoreringen som er malt i et av kammersene i 2. etasje i den sørlige delen av den gamle hovedbygningen. Marmoreringen er dyktig utført, og er en fantasimarmor basert på en marmor fra Sienna. Ytterkantene av brannmuren er kantet med sort marmor, "Port d'Or."

Brannmursmarmorering i et av kammerene, 2. etasje i den eldste hovedbygningen. Midtfeltet, fantasimarmor som illuderer "Giallo di Sienna." Kantene er malt i en fantasimarmor som illuderer "Port d'Or." Ca. 1840. Foto. J.B. 2000.

Det viktigste dekorative malerarbeidet på Vollan, dekorasjonene i kapellet, ble utført i denne perioden. Kappellet sto som tidligere nevnt ferdig i 1850. I følge kildene var det tømmermannen Ola Olson Skogstad som utførte arbeidet.

Malerarbeidet som sto ferdig i 1855, ble i følge den samme kilden utført av maleren J.N. Grøn. fra Trondheim.

Malermester Johannes Mortensøn Grøn var født i Trondheim i 1804. Vi vet ikke mer om ham enn at han var gift, og bodde i Sandgaden 21. Han var 51 år gammel da han malte på Vollan.

Etter samtidens utdannelsessystemer betyr det at han da hadde god utdanning og meget lang erfaring. Det har ikke lyktes å spore opp andre arbeidere av ham, men ettersom han var meget dyktig, burde det være mulig å finne malt dekor i Trondheim og omegn utført av ham.

Dekoren i kapellet er utført som en helhetlig illusjon. Alle elementene som utgjør den totale komposisjonen er hver for seg deler av en stor, kompleks kulisse. Mot vest er galleriet, hvor hele fronten er malt som illusjoner av nisjer, hvor det er plass til figurer. Over galleriet er det tunge, grønne draperier, med frynser og possementer i gull. Hele dekorasjonen gir inntrykk av at galleriet er stort, med plass til et helt kor. I virkeligheten er galleriet fullt hvis det er 3 personer der oppe.

Mot øst sto tidligere den store alteroppsatsen. Dette var en meget sammensatt og merkelig komposisjon. Dessverre er hele alterkomposisjonen forsvunnet. Det eneste som er bevart av dekorativt maleri er det merkelige "sceneteppe" eller "draperiet" som avsluttet alterveggen mot takhvelvet.

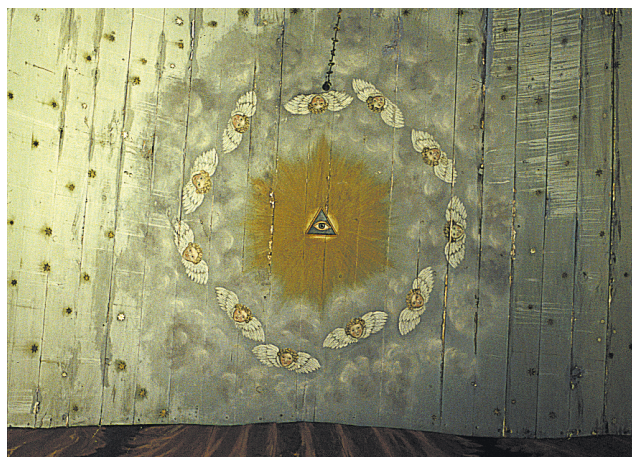
Den helhetlige illusjonskomposisjonen som er malt i kapellet, ligger svært nær de dekorative malerarbeidene som ble utført av teatermalerne i samtiden. Det er derfor ikke utenkelig av J.M. Grøn også var teatermaler ved Trøndelag Theater. En videre kildegransking vil trolig kunne gi ytterligere opplysninger om dette.

Detalj av veggene i kapellet på Vollan ble oppført i 1850. Innredningen tok noen år men i 1855 ble interiøret dekorert av malermester Johannes Mortensen Grøn fra Trondheim. Øvre del av rommet, ned til gesimsen øverst på veggene er malt i limfarge. Alt nedenfor gesimsen er malt med oljebasert maling. Han arbeidet fra august til oktober for å få dekoren ferdig, og betalingen var 40 skilling pr. dag. Det var vel anvendte penger. Grøn har malt ett av sen-empirens fineste dekorasjonsmalerarbeider. På gesimsen er det en kraftig marmorering med varmrøde tegninger. Taklisten er utført i Carraraimitasjon. Veggene er marmorert i kvadersteinsmarmor i sen-empirens varme fargeholdning. I marmoreringen er det brukt samme pigmenter både i bunnfargen og tegningene, det er fargenes metning og valør som varierer. Hele den "tunge" marmorveggen "hviler" på en spinkel brystning som er malt som imitasjon av stående eikepaneler. Det er liten tvil om at denne marmoreringen er forbildet for den marmoreringen som ble utført på veggene i Os kirke i Hedmark i 1862-63. Foto. JB. 2000.

Detalj av kvadernarmoreringen i kapellet. Ved hjelp av enkle malertekniske midler har Grøn skapt en illusjon av at det er hugne marmorblokker som er stablet oppå hverandre. Mellom hver blokk er det en skyggefuge. Effekten er skapt ved bruk av lyse og mørke streker, som er trukket slik at lyset, og derved også skyggen faller "riktig" på marmorblokkene i relasjon til hvor de befinner seg i forhold til vinduene. Foto. JB. 2000.

Detalj av takmalingen i kapellet. I midten er Guds øye. Rundt dette treenigheten i en stråleglans. Dette er omkranset av små kjeruber eller engler. Alt søver på en sky, og over dette er en stjernehimmel. Dekoren er utført i limfarge. Limfarge er meget lett vannløselig. Det er grunnen til at takdekoren har mye flere skader enn dekoren på veggene. Når Grøn malte med limfarge som

bindemiddel måtte han utføre arbeidet fortløpende. Hvis malingen tørket, og han malte et nytt strøk over tidligere dekor eller ønsket å korrigere tidligere maling kunne han risikere at malingen fløt ut eller trakk seg inn i andre farger, omtrent som det ville være å male på et trekkpapir. Malere som behersket limfargeteknikk var som regel meget dyktige. Foto. JB. 2000.

Taket i kapellet. En av kjerubene eller englene som danner en krans rundt Gudsøyet. Limfarge. Foto. JB. 2000.

Kapellet, galleriet mot vest. Gallerifronten er marmorert i fem ulike marmorsorter. Fyllingene i fronten er helt flate, men malt slik at de ser ut som om de er utformet som nisjer. Bak galleriet, store draperier eller forheng i grønt og "gull". Måten komposisjonen er utført på gir inntrykk av stor tredimensjonalitet og dybde. Foto. JB. 2000.

Kapellet. Detalj av draperiet og marmoreringene på galleriet og den store gesimsen som danner overgangen mellom veggen og

hvelvtaket. Frynsene og possementene i "gull" på de grønne draperiene er også malt med tredimensjonal effekt. Denne draperidekoren har utvilsomt vært forbildet når draperiene ble malt i Os kirke i Østerdalen i 1862-63. Foto. JB. 2000.

Kapellet. Østveggen, tidligere altervegg. "Sceneteppe" med gullbroderier i nedre kant, og "åpninger" mellom de ulike draper-te delene. Det er ikke registrert tilsvarende malt dekor i Norge. "Sceneteppet" dannet opprinnelig bakgrunnen for alteroppsatsen. Foto. JB. 2000.

All dekoren i kapellet er trolig ikke utført av J.M. Grøn. Døra inn til den nye hovedbygningen er sekundær, og den var tidligere ådret i pyramidemahogni, som en "kopi" av dekoren på den opprinnelige inngangsdøra. Både denne døra og den opprinnelige døra i sørvesthjørnet er i dag nyådret i en mørk pyramidemahogni. Arbeidet er utført i de senere år av dekorasjonsma-

ler Glenn Pedersen, tidl. Os i Østerdalen. Vi kan derfor ingen muligheter til å sammenligne den originale dørådringen med den første "kopien" som ble laget da døra mot den nye hovedbygningen ble satt inn.

Vi må derfor se på deler av den øvrige, malte dekoren på Vollan for å finne en maler som kan ha supplert den malte dekoren som Grøn utførte. Det er to navn som er spesielt interessante. Den ene, Sjur Jamtseteren, nevnes i kildene. Sivert Johnson eller Sjur Jamtsæter, Sjur Jamtseter eller Sivert Hjemtsæther som han også kalte seg, var en autodidakt multikunstner som var født i Oppdal i 1816. Jamtseter var en meget dyktig maler, treskjærer, urmaker og optiker. Det er bevart mange arbeider av Jamtseter, både treskjæring og malt dekor. De treskjærerarbeidene som er bevart fra hans hånd i Oppdal og Sunndalen, har likhetstrekk med de skårne kapitelenes i kapellet.

Det er også andre dekorelementer som kan være utført av Jamtseter. Sjablon, og strekdekoren i stuesalen i 2. etasje i den gamle stuebygningen har mange trekk som tyder på at den er noe yngre enn dekoren i kapellet. Sjablonmønster og fargeholdning tyder på at dekoren er utført i 1860-årene. Både sjablonmønsteret og friskheten i fargebruken kan tilsi at det er Jamtseter som har utført sjablondekoren.

En annen maler som er interessant å se nærmere på i denne sammenheng, er Ole Johnson Langdalen (1836-1919) fra Dovre. Langdalen utførte flere arbeider som både i sjablonmønster og fargeholdning er like sjablondekoren på Vollan. Det har ikke

vært anledning til direkte å sammenligne sjabloner som disse to malerne har benyttet mot sjablonene som er benyttet på Vollan. En slik sammenligning kan muligens gi et sikrere svar på hvem det er som har utført sjablondekoren. J.M. Grøn kan naturligvis også ha kommet tilbake for å supplere sin egen dekor.

Sjablondekoren og marmorering på gavlveggen i stuesalen i 2. etasje i den gamle hovedbygningen. Sjablondekoren er typisk for 1860-åra. Fargene ble mye brukt i Oppdalsområdet, sør i Sør-Trøndelag og i Nord-Gudbrandsdalen. Enkelte varianter er også funnet i Vest-Oppland. Marmoreringen som er en "kopi" av veggmarmoreringen i kapellet, er dyktig utført. Fargeholdningen er typisk for sen-empiren, og for 1850- og 60-åra. Rokokkodekoren som nå er i Asker Museum sto opprinnelig der tømmerveggene nå er synlige. Foto. JB. 2000.

Marmoreringen på listverket i dette rommet er sekundær. Den hører ikke til den opprinnelige rokokkodekoren, men er trolig malt i forbindelse med at sjablondekoren ble malt på veggene. Marmoreringen er en "kopi" av kvadermarmoreringen i kapellet. Den er meget dyktig utført, men skiller seg noe fra forbildet både i teknikk og farger.

Detalj av den samme dekoren. Når sjablondekoren utføres på denne måten kalles det tapetsjablonering. Det var ingen papirtapeter i samtiden som hadde mønster som ble brukt som forbilder til disse sjablonene. Tapeter med et mønster som forenklet ville gitt tilsvarende utseende, var mote ca. 120-130 år tidligere, i 1730- og 40-årene. Marmoreringen er utført vått i vått, det betyr at hele det dekorative malerarbeidet er utført i en arbeidsoperasjon. Foto: JB. 2000.

1877 - 79

Som nevnt over fikk Vollan ny eier etter en konkur i 1877. Den nye eieren giftet seg i 1879. Det er bevart malt de-

kor, både synlig og som fragmenter som kan være malt i denne perioden. Det var meget vanlig å pusse opp et rom eller større deler av en gård i forbindelse med bryllup.

I stuesalen i 2. etasje i den nye delen av den gamle hovedbygningen er det sekundære marmoreringer utført i en oljebasert maling. Marmoreringene som er i takfeltet og på brannmuren, har lys blågrå bunn med enkle, mørkere blågrå tegninger. Marmoreringen er meget enkelt utført, og når ikke opp til samme kvalitet som de tidligere marmoreringene. Denne dekoren kan være utført i forbindelse med overtagelsen i 1870-åra.

Videre er det bevart fire takbord med malt dekor utført i en oljebasert maling. Dekoren er dyktig utført, av en dekorasjonsmaler som tydelig er vant med denne typen dekor. Dekor av denne typen kom i bruk i bygårdene de store byene fra begynnelsen av 1860-årene. Dekoren ble deretter raskt spredd utover i landet av omreisende malere og av lokale malere som hadde reist, sett og lært.

Både fargeholdning og komposisjon tyder på at dekoren er utført i siste del av 1870-åra. Kombinasjonen av sjablon- og strekdekor i felter, frihånds rankedekor og figurfremstillinger i små medaljonger understreker dette. Vi vet ikke om takbordene kommer fra huset, eller hvor de kan ha stått. Takbordene må være en del av et underspikret tak, med hel, sammenhengende flate. Det er bevart andre fragmenter av samme tak brukt som fillinger i små medaljonger understreker dette. Vi vet ikke om takbordene kommer. Maleren er ukjent, men kva-

liteten er så høy, både på den tekniske utførelsen og i komposisjonen, så vi kan ikke utelukke at det igjen har vært en Trondheimsmaler som har vært på ferde. Vi vet ikke om J.M. Grøn fremdeles levde, og tok en ny tur til Vollan. Grøn ville da ha vært en mann på ca. 60 år. Det er større sannsynlighet for at det er en annen maler som har utført arbeidene. Det er ikke uvanlig på denne tiden, at en maler som behersker frihåndsdekor og sjablon- og strekdekor meget godt, ikke er drevne i marmorering. Dette skyldes at marmorering ikke var mote, og den dekorformen ble derfor lite brukt. Alle dekorasjonsmalingene fra denne perioden på Vollan kan derfor være malt av samme maler.

Figur 15. Fire takbord med malt dekor. Både fargeholdning og komposisjon tyder på at dekoren er utført i siste del av 1870-åra. Kombinasjonen av sjablon- og strekdekor i felter, frihånds rankedekor og figurfremstillinger i små medaljonger understreker dette. Takbordene kommer trolig fra Vollan, men det er ikke brakt på det rene hvor de har stått. Foto. JB. 2000.

I perioden ca. 1880 til ca. 1980 kan det ikke påvises at det har blitt malt dekor på Vollan. Fra begynnelsen av 1900-årene var det mange eierskifter. Vi kan registrere at huset ble "pusset opp" ved flere anledninger, og mye dekor og monokrome, malte flater som hadde stått synlige fra 1700- og 1800-tallet ble overmalt.

1990-åra

I de senere åra er deler av dekoren i kapellet delvis restaurert, komplettert og enkelte deler malt som kopier. Arbeidet er utført av dekorasjonsmaler Glenn Pedersen.

Konklusjon

Vollan har bevart, og har hatt dekor av høy kvalitet. Dekorasjonene i kapellet er et av hovedverkene av dekorativ maling i norsk senempire. Kappellets kulissekomposisjon som en total illusjon er trolig enestående i Norge.

Det er liten tvil om at det finnes bevart dekor under sekundære overmalinger i bygningene. Noe dekor fra 1700- og 1800-åra er synlig i avskallinger i overmalingene.

Det er mulig å få større kunnskaper om bygnings-, farge-, og dekorhistorien på Vollan. En profesjonelt utført farge-, dekor- og bygningsundersøkelse, kombinert med dendrokronologiske undersøkelser vil trolig gi mye ny kunnskap om usikre deler av gårdens mangfoldige historie.

Litteratur og referanser

Litteratur

- Brønne, Jon. *Dekorasjonsmaling. Teknologisk Forlag. Oslo, 1998.*
- Hagen, Olav Trygve. (Red.) *Kvikne ei bygdebok. Band II, Gårdsbruk - Koparverk. Oslo 1951. s. 220 - 239. ill.*
- *Norske Gårdsbruk. Kvikne Herred.*

Arkivalia

Asker Museum, Valstads samlinger.

- "Bjørgan i Kvikne." *Diverse korrespondanse vedrørende bevaringen av Bjørgan. 1917 - 18.*
- *Maskinskrevet notat etter Tilla Valstads egne, udaterte håndskrevne beskrivelser av hus og innbo på gården.*

Internett

Digitalarkivet.

- 1801 - telling for 0440 Qvekne. (1734/8)

- 1865 - telling for 1634 Oppdal. (10264/6)

Oppdal Prestegjeld; Lønseth sogn; Hjemseæther gård.

- 1865 - telling for 0440 Kvikne. (1953/3)

Kvikne prestegjeld; Kvikne sogn; Vollan Flommen gård.

- 1865 - telling for 1601 Throndhjem. (19437/26)

Throndhjem kjøpstad; Sandgaden nr. 21

Adresse:

Jon Brønne,
NIKU, Norsk Institutt for
Kulturminneforskning,
0120 Oslo